

mel i sucre

nº 44

A AQUEST NUMERO HI TROBAREU

- Notícies locals, del que succeeix al poble fins a l'hora de tancar el número, per ICG.C.B.
- Sobre les crisis dels grups, qüestionament sobre la continuïtat i finalitats d'un grup jove, per Joan Morey
- Ajuntament, resum del ple ordinari del 02-02-84, per Joan Sastre.
- Problemes de lògica, apertació de Guillem Florit i Joan Moratinos.
- Bestiari, un calàpet, estudi d'aquest animalé, per Joan Morey, Cosme Nigorra i Joan Moratinos
- Flor d'ametler, poema bucòlic sobre aquesta neu primaverenca a Mallorca, per Bàrbara Mates Sastre.
- Poema de la santjeanera Margalida Estelrich Blanch
- A la vila hi viuen negres, poema de Joan Morey i Cosme Nigorra sobre tensions interpersonals a Sant Joan.
- Cuperbes, inici a la felleria, poema de Joan Morey.
- Article de Josep Estelrich Mieres, publicat al diari de Mallorca - 24- 02- 76
- Glosses populars aplegades pel local de l'ICG.C.B. durant aquest mes.
- Comentari sobre la trajectòria esportiva de l'équip de voleibol de Sant Joan.
- XIII Certamen Poètic Verge de Consolació

NEL I SUCRE, nº 44 Febrer
de 1.984. Bolletí informatiu
de l'ICG.C.B. a Sant Joan

Local social- C/ Nou- 6

Portada / Figs de moro.

Tethem que vulgui col.laborar
que faci de veure algú de l'é-
quip de treball

Tirada actual 100 exemplars

Depòsit legal - 49- 1.983
Imprimeix - Fet Bahigas
Preu de venda: 100 pts

NOTICIES LOCALS

-- La Coral de Sant Joan, secció d'adults, segons els darrers informes ha deixat de funcionar com a tal, el motiu pareix ésser que no hi ha hagut un enteniment mutu entre els diferents components de la mateixa.

-- En el passat ple del dia 2 de febrer el regidor Joan Sastre no és deixà enganyar pels representants del grup majoritari, i va demanar una informació justa sobre la subvenció de 10.000 pts de 1.982 tant vegades anomenada darrerament.

-- El local del bar "Centro", pareix ésser que sofrirà una reforma de decoració interior per adaptar-se a les exigències actuals. El "reservat", es convertirà en un modern pub-bar, per atendre a la joventut.

-- La setmana del 6 al 12 de febrer va ésser prolífica en ventades. Durant alguns dies es mesuraren velocitats de més de 100 Km/h, produint tota casta de desperfectes tant a la fora vila com dins el poble.

-- Durant la segona quinzena de gener i tot el mes de febrer hi va haver una intensa campanya de tallers d'estels i caparrots en visites a les properes Carnestoltes. L'al.lotea, que en gran nombre acudia al local de l'O.C.B. per realitzar les seves pròpies obres, estava dirigida per competents monitors locals titulats.

-- L'equip juvenil femení de voleibol de Sant Joan, el dia 11 del mes de febrer, es proclamaren campiones de Balears en vèncer a l'equip menorquí per un clar 3-0. A l'arribada varen tenir una gran recepció amb xampan i xeremies.

-- Dia 14 de febrer tots els enamorats del poble feren cosa grossa, uns reberen regals, els altres regalaren i uns altres s'intercanviaren. Moltes de les cançons i glosses d'aquest bolletí nasqueren durant aquest agraciat dia.

-- La setmana del 20 al 25 de febrer ha estat molt freda. Les muntanyes estan cobertes d'una espessa capa de neu. A Sant Joan durant tot aquest mes s'han contabilitzat 39,4 mm d'aigua, la sequia persisteix, els poues no s'han temut.

-- Unes 8 parelles de la vila fan un cursat prematrimonial; l'any 84 pareix ésser que serà molt profitós i el nostre poble tindrà una mica de revifada.

Sobre les crisis dels grups .-

Quan se forma un grup de joves, tothom (la gent del grup) té dins el cap que la feina que se fa i que se farà dins aquest organisme és indispensable, necessària pel poble. Se milloraran i canviaran les estructures establertes. Que tothom (no tan sols els elements del grup, sinó també els de fora) acceptaran la seva labor messiànica i salvadora de la cultura, del tedi i de l'avorriment generals. Se mostrarà al públic en general la gran tasca realitzada pel grup.

Així va la marxa i pareix que tot va bé, però arriba un bon dia en què el grup se comença a tambaletjar. Tots els nobles objectius sembla que s'esfondren per la base. Comencen a sorgir greus dubtes per tots els costats. Els elements del grup no col·laboren (hi ha aquesta sensació) en la tasca que en principi s'havia proposat el grup; ni fan el que ells mateixos deien que farien.

Moltes de vegades el grup desapareix, o queda amb una ferida mala de curar o de la que mai més se recuperarà. Aleshores, què és el que falla ?, ¿ quines són les causes d'aquestes terribles nafres que sofreix l'organisme ?. Pareix esser que hi ha tres coses a tenir en compte (això no vol dir que no hi hagi altres motius tant o més importants que els que se citaran a continuació). Tres coses interrelacionades elles amb elles amb uns teixits de misteriosos i humans fils.

- 1 .- Hi ha gent de fora que comença a reaccionar en contra. I què s'han pensat qui són ?. I mira-los a_n'aquests que fan. No tenen res dins el cap. No les pot anar bé mai. Són una guarda de peluts,...

Tots aquests comentaris, ja de per sí, desanimen els diferents elements de l'organisme.

- 2 .- Entre els elements del mateix sexe del grup se comencen a crear tensions, provocades per les diferents posicions jeràrquiques, reals o fictícies de cada un d'ells. Pareix esser que ningú sap estar al lloc que li correspon. Hi ha una certa tendència natural (o apresada a través de mils i mils d'anys de conducta tribal) a tenir enveja i rancor als altres elements, per la feina que fan o per la conducta que adopten. D'aquesta manera sembla que cada un intenta assegurar la pròpia posició dins el grup.

- 3 .- Si hi ha elements del sexe contrari, se multipliquen desmesuradament les tensions, degut a que sorgeixen les relacions sentimentals naturals entre els dos sexes. I surt a llum l'instint de possessió, l'instint de poder, l'instint destructor, ... quan hi ha elements que se senten marginats, apartats, humiliats, utilitzats pels altres elements, en benefici propi. Probablement, ningú en concret té la culpa d'això. Els individus més sensibles són els qui primer manifesten el descontent, o els qui el manifesten amb més intensitat, i a vegades són els qui primer reben les ires dels altres. Però tothom té el tros de culpa que li correspon: som humans, vivim agrupats i ningú és perfecte.

I en aquests casos és molt difícil actuar correctament i descobrir la veritat, perquè hi ha el greu perill ~~de~~ que el qui tracta de salvar, se converteixi (amb les seves paraules o conducta mal entesa) ^{en} ~~amb~~ el dimoni condemnador, destructor i enterrador del grup.

L'únic raonable i viable que se pot fer (si tothom o la majoria té intenció de salvar el grup) és acceptar cada un la seva pròpia veritat i actuar en conseqüència. Perquè lo cert (com va dir en Joan Sastre) és que els pocs grups no monopolitzats que hi ha a Sant Joan (i no només els grups, sinó els mateixos elements) tenen un corcot que les rosega les entranyes i no les deixa actuar justament, i és un tros de Sant Joan que se mor.

joan morey company

A vegades feim cançons
que no hauríem de fer
i quan sortirien bé
no les feim per mil raons

Les violetes de febrer
fan sempre bona olor,
les de la meva amor
pus mai més oblidaré.

El mes segon feren festa
els enamorats com jo
ara no ve a n'això
bona berganta és aquesta.

A J U N T A M E N T
= = = = =

Resum del Ple Ordinari celebrat a l'Ajuntament el passat dia 2 del mes de febrer de 1.984.

Començà el ple d'avers les 8,45, hi assistiren tots els regidors.

1) Lectura i aprovació si pertoca de l'esborrall de l'acta de la sessió anterior.-

Lleída i aprovada per unanimitat.

2) Ratificació d'un acord de la C.M.P. (Comissió Municipal Permanent) damunt festes locals al nostre poble per a 1.984.-

El consistori té la possibilitat d'elegir dos dies per ésser dedicats a festes estrictament locals, i la C.M.P. comunica al ple que per l'any 1.984, aquestes dues festes seràn la de Sant Antoni (el passat dia 17 de gener), i la degollació de Sant Joan (el 29 d'agost).

Foren elegits aquests dies en vista que Sant Joan de juny cau en diu menge, i les segones festes de Pasqua i de Nadal ja han estat declarades com a tal per el govern central i l'autonòmic respectivament.

El consistori en ple ratificà la decisió de la C.M.P.

3) Festa del "Pa i Peix", i patrocini del Certamen poètic "Verge de Consolació".-

La C.M.P. comunica al ple que la festa estarà organitzada per la comissió de Cultura, i probablement hi col·laboraràn altres entitats locals.

L'organització estudiarà la possibilitat ~~ix~~ que la festa no se limiti a un sol dia, i te també en estudi el convocar un concurs de cartells de la festa a nivell local ò escalar.

El programa serà elaborat per la C. de Cultura, serà revisat per la C. d'Hisenda, i finalment serà presentat al ple.

El pressupost inicial és de 20.000 pts.

El Sr. Mora demanà a la presidència si aquesta quantitat seria suficient, i el batle respongué que fins en tenir un programa fix no seria possible donar una xifra exacta. A pesar de tot recalçà que és una de les festes que surt més barata a l'Ajuntament.

4) Informe del president de la Comissió d'Obres damunt l'accés al nou col·legi d'E.G.B. ,-

No es tractava d'acordar res en concret, tan sols parlar de les negociacions, i obrar en conseqüència.

El camí d'entrada pareix ésser que seguirà éssent el mateix, però els tècnics diuen que la via d'accés ha de tenir un mínim de 10 a 12 m. (incluint unes aceres de 1,5 a 2 m.)

L'únic problema per aconseguir aquesta amplària està a la part d'abaix (devora "Sa Matança"), on per altra part s'intentarà fer una desviació cap el camp, per canalitzar els futurs alumnes cap allà, desviant-los de la carretera de ciutat.

El sr. Company demanà quí havia de pagar tot el que no són les escoles pràpiament dit (xarxa de clavegueram, ampliació de la via, aceres, asfaltat, instal·lació elèctrica exterior, ...). Li fou comunicat que tot això ho havia de pagar l'Ajuntament de la forma que fós, i que possiblement aconseguiria qualche subvenció.

Demanà també el sr. Company si l'Ajuntament tenia cap tipus d'autoritat

per vigilar les obres. La resposta fou que no; l'empresa constructora fa l'obra segons els cànons dictats pel Ministeri d'Educació, i quan està acabada és entregada a l'interessat, prèvia inspecció de les autoritats competents.

5) Obres d'acció comunitària 1.984.-

No més es tractava de comunicar al ple la possibilitat d'emprendre una nova obra comunitària a través de Govern Civil (Recordem el cas de la ~~pro~~llongació del carrer Mestre Mas fins el camí de "Sa Bastida"). ~~De~~ ~~marc~~ S'acordà deixar les portes de l'Ajuntament ~~q~~ obertes a qualsevol ~~sugerènc~~ia.

6) Projecte ^dadicional d'adecentament de la part colindant als vestuaris del camp de futbol.-

Les casetes ~~à~~ noves del camp de futbol estan plenes de cruïlles, i a ~~ll~~ llarg plaç ~~amenazen~~ ruïna, degut als moviments del terreny argilós damunt el que estan ubicades.

El grup majoritari del nostre Ajuntament ha fet les gestions oportunes amb un tècnic especialista ~~en~~ la matèria per mirar de posar-hi remei. Aquest tècnic diu que per salvar les noves casetes, s'han de fer desaignies enrevoltant, i s'han d'enrajolar els voltants (possiblement fins a uns 8 ò 10 m. enfora), per evitar que l'aigua se filtri per davall ~~s~~ caseta, ~~e~~ evitant així els moviments del terreny argilós.

El sr. Mora demanà fins quant se seguirà pagant cada any per les casetes (al·ludint a un termo nou i a infinidat d'apadaçades), i comentà si no seria millor i més econòmic fer-ne unes de noves. El sr. batle respongué que si tot anava bé, amb aquesta reparació quedaria tot arreglat.

El Sr. Sastre sol·licità que se comunicàs al tècnic encarregat de l'operació, la necessitat de tenir en compte la vegetació circumdant (especialment els pins), ja que de la marxa que va la cosa, amb uns quants anys ten~~dr~~íem un turó pelat, i llavors l'hauríem d'enrajolar tot.

7) Avant projecte de Unitat Sanitària.-

Es tractava de ~~solicitar~~ ~~e~~ la possibilitat de sol·licitar a Insalud la construcció (a llarg plaç) d'una Unitat Sanitària al nostre poble, i l'objecte del punt era que el ple donàs la conformitat a la confecció de l'avant-projecte, per llavors, a l'hora de cursar la sol·licitut no haver d'anar amb presses.

S'acceptà per unanimitat el punt.

8) Precs i preguntes.-

J. Mesquida.-

Comunicà al Consistori que la Mancomunitat del Plà té la quantitat de 8 papereres destinades a Sant Joan, i l'Ajuntament ha de decidir la seva ubicació. La presidència atorgà l'honor i la responsabilitat a la Comissió d'interior, que se prestà a acceptar suggerències.

J. Matas.-

Comentà que el brollador quant està en marxa perd una quantitat apreciable d'aigua, degut a una petita deficiència de construcció, i per això no pot estar en marxa ~~ho~~it de temps, haguent-hi d'afegir aigua de tant en tant. Després de discutir les possibles solucions tècniques, i de exposar casi tothom el seu parer, el sr. batle delegà la responsabilitat a la Comissió pertinent

G. Company.-

Va demanar el balanç econòmic de la festa del "Pa i Peix" de 1.983, per saber quina quantitat havien hagut de pagar els organitzadors. Respongué el sr. Costa que aquests (els quintos d'aquell any) havien pagat a l'Ajuntament un total de 27.000 ptes.

J. Sastre.-

a) Sol·licitant informació damunt unes subvencions als bolletins d'informació locals i a la coral, reflexades a les actes d'un ple de desembre del 82. Després d'un petit i furibund enfrontament verbal el sr. Costa explicà que hi havia hagut un malintès, que posteriorment i per part del grup majoritari, s'havia donat una interpretació a la redacció de l'acta, que no concordava amb la que havia suposat el regidor J. Sastre, que manifestà tenir la sensació que li estaven rentant la cara.

b) Demanant resposta a una instància per ell presentada, dirigida al sr. batle el mes d'agost de l'any passat, i aprofitant per sol·licitar una major atenció per part del sr. batle a la seva correspondència.

D'aquesta manera, i d'avers les 11 del vespre, s'acabà el primer ple de l'any 1.984.

NOTA.-

Degut a problemes estrictament tècnics, aquest present resum (ple ordinari de 2-2-84) ha estat elaborat exclusivament damunt apunts per escrits presos directament i al moment. Per això pot ésser que hi hagi petites discrepàncies amb la redacció definitiva de l'acta oficial. En cas que aquestes discrepàncies fossin considerables, el text del resum podrà ésser objecte de futures rectificacions.

joan sastre joan

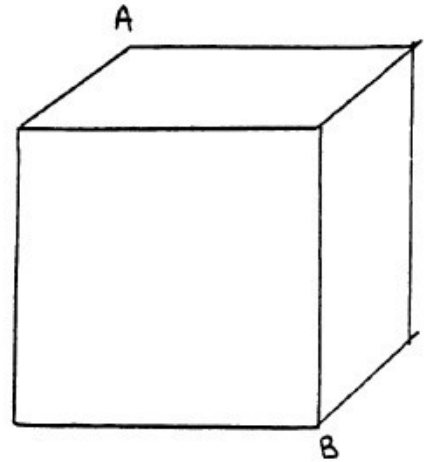

PROBLEMES

Un tall de segadors havia de segar dos sembrers de faves; un era el doble de gran que l'altre. Mig jornal tot el personal anà al sembrer gran; en haver dinat una meitat quedà al sembrer gran i l'altra començà el petit: Aquest horabaixa s'acabaren els dos sembrers, llevat d'un racó del petit. Un segador totsol hi va haver de posar un altra dia senyor. De quants de segadors era el tall ?

Tenim un cub de 43 cm de costat. Una formiga carnissera ha trobat un gra de sucre de 3 gr al punt A, i el vol dur al formiguer que té l'entrada al punt B. Li sabrien dir quin és el camí més curt ?

NO CONVE ESCRIURE
NO COSES
A QUE
INDUES NINB

Aucell voldria tornar
per poder volar molt amunt
i veure lo que fas tu
quan acabes de treballar

Ens ha sabut molt de greu
no poder tornar cantar,
això així no acabarà
si sa moral no s'ajeu.

Asseguts a una cadira
un dissabte horabaixa,
tots nos gratam sa panxa
i el temps poc a poc expira

Vols que te faci una cançó ?
una cançó te faria
i llavors le te diria,
parlaríem de l'ançr.

B C S T A R I

un calàpot

joan morey
cosme nigorra
joan moratinos

El calàpot (*Bufo viridis*) és un animal maleit per la cultura popular de molts de pobles. Objecte de supersticions, injúries, calúmies, ..., basades com moltes vegades, en una mala o superficial observació dels seus costums o en un desconeixement total d'ells.

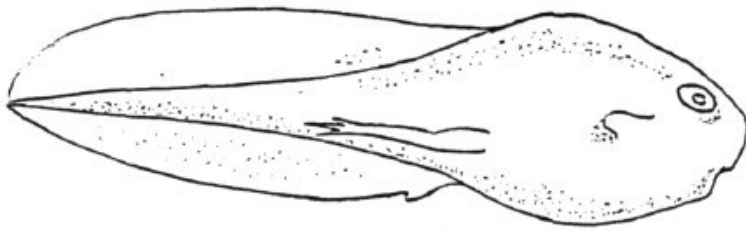
Se diu que va ésser l'únic animal que no cantà quan nasqué Jesús i que per això té la veu tan dolenta. Lo cert és que durant l'època de zel els mascles canten per atreure les femelles i ho fan inflant el coll i fent passar l'aire per uns replegaments de la pell. Tot això ho fan amb la boca tancada; poden cantar davall l'aigua.

També se diu que van a mamar la llet de cabres i ovelles (igual que les serps) i que llavors la mameta on han xuclat s'infla i pus mai en torna fer. Igualment se diu que si el toquen tira verí. Lo cert és que

a la pell té unes glàndules verinoses que poden produir una forta coïtja a les mucoses dels mamífers (ulls, boca, ..., i segurament també el braguer) si entra en contacte amb elles. Si un carnívor (ca, moix, geneta , ...) pega una mossegada a un calàpot tot d'una l'amollarà per la coïtja que li produirà a la boca, i si a pesar de tot no l'amolla i el s'envia serà una experiència que mai més oblidarà, ja que li farà mal tot el tub digestiu.

Aquest verí de la pell, tractat adequadament serveix per les dolències cardíaques.

El calàpot és un amfibi: necessita de l'aigua embassada per la reproducció. Posa els ous dins el líquid element i els col·loca en forma de rosari. Viu dins ell fins que ha superat totes les fases de la metamorfosi.

cabot de calàpot

L'adult viu sempre en terra, si bé cerca llocs humits (horts, síquies, caramullis de pedres,...) i sol sortir només a pasturar durant la nit. Els seus ulls estan adaptats a l'obscuritat.

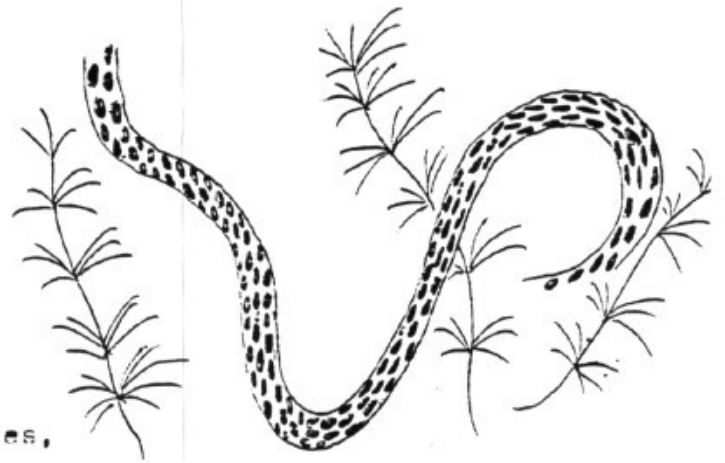
Li agrada viure al mateix redol tota la vida que pot esser molt llarga, se diu que els de l'espècie Bufo Bufo (a Mallorca no n'hi ha) poden arribar a viure més de 30 anys. Té amagatalls on s'hi posa durant el dia si és sec o calorós, per evitar que se sequi la pell que sempre té humida. Aquests amagatalls també li serveixen per aletargar-s'hi durant l'hivern, època escassa d'aliments.

Menja tota classe de petits insectes que caça amb la llengua viscosa; la tenen per enrera doblegada dins la boca i la projecten per en-avant per agafar la presa. També li agraden els móluscs (caragols, llimacs) cucs i larves.

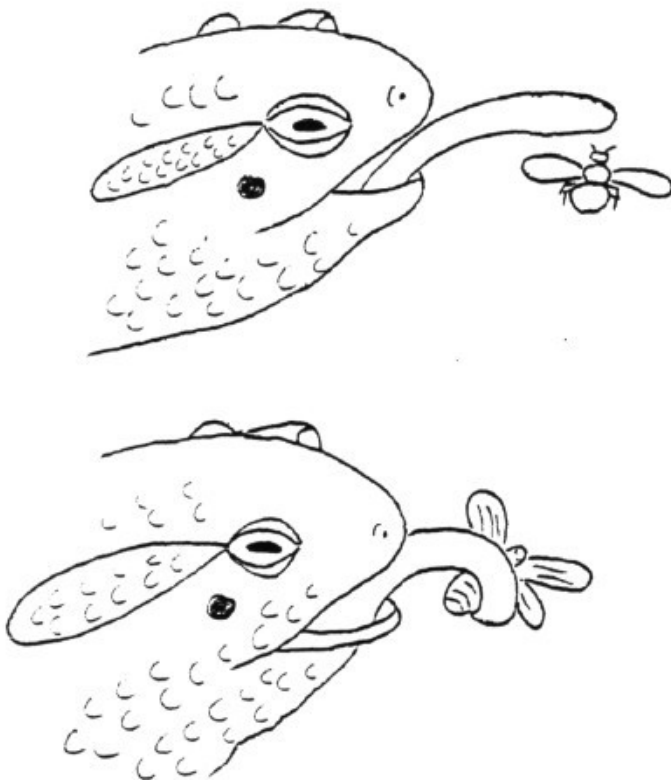
A l'època en què s'alimenta molt, canvia de pell al menys un pic cada deu dies. Comença a esqueixar-se per l'esquena i se frega fins que li fuig tota, llavors en fa una bolla que se la menja, ja que té molts d'elements nutritius.

El mascle és més petits que la femella. La fecundació dels ous és exterior, en poden posar uns 10.000. Eota poc i l'adult no té coa. Quan són cabots respiren per brànquies, els adults per pulmons i per la pell.

Per intimidar als possibles enemics s'inflen per parèixer més grossos. Són poc intel·ligents, si bé ho són més que els seus parents francts. Les bruixes, a les seves reunions porten un ramet de calàpots que fan de consellers. Introduït a les Balears per l'home primitiu; s'han trobat restes fòssils del Melistocé a la cova de Muleta.

ous de calàpot

FLOR D'AMETLER

Branca d'ametler florida
suaeu perfum apreciat
color de perla garrida
que enlluernes es sembrat.

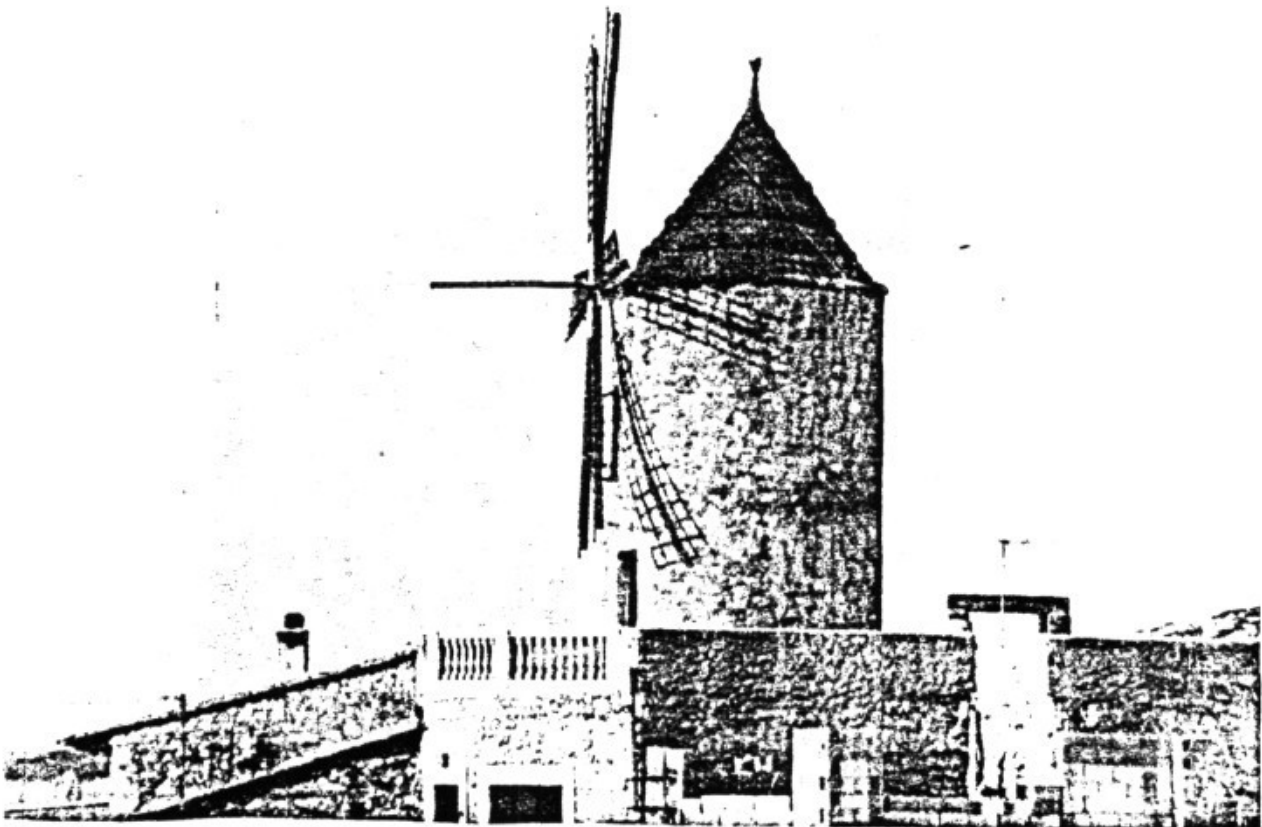
Es mes de Març fora vila
pas les síquies o el torrent
les flors d'ametler s'esfullen
i se les emporta el vent.

Pareixen flobis de neu
que per a l'aire voletegen
damunt l'herbam dels camins
els ocells hi juguetegen.

Dóna goig l'ametlerar
dins la verdosa pastura
flors grogues de llevamà
resurten de l'espessura.

Se sent el picaroleig
i el flaviol d'un pastor
dels ametlers, bona olor
ens ho dau el vent del llebeig.

F.N.S.

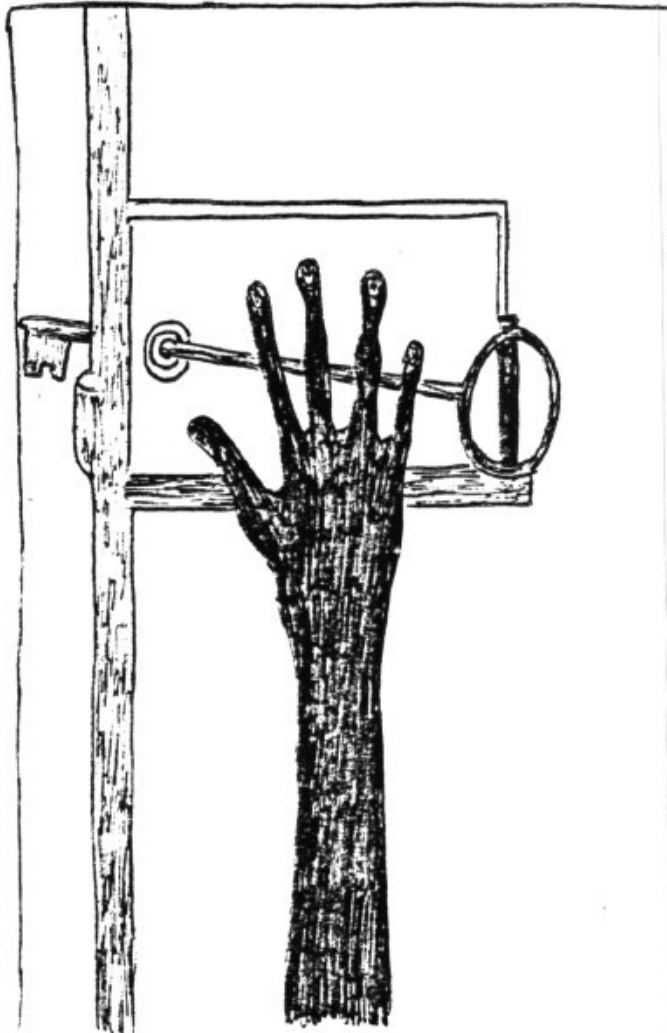

A LA VILA HI VIUEN NEGRES

A la vilah hi viuen negres
sí, n'hi viuen
pensa- hi, nina
pensa- hi
fes- hi qualche cosa
i si t'havies temut et demanaria:

" Me faries una cançó
que anomeni els esclaus,
negres que tenen els caus
a cada part del carrer Major "

A la vila hi viuen negres
sí, n'hi viuen
si no me creus pregunta al qui està amb tu
Sí, n'hi viuen
i tots tenen la seva pròpia cançó
insultant i opressora
pense-hi, nina
pensa - hi
a la vila hi viuen negres
sí, n'hi viuen.

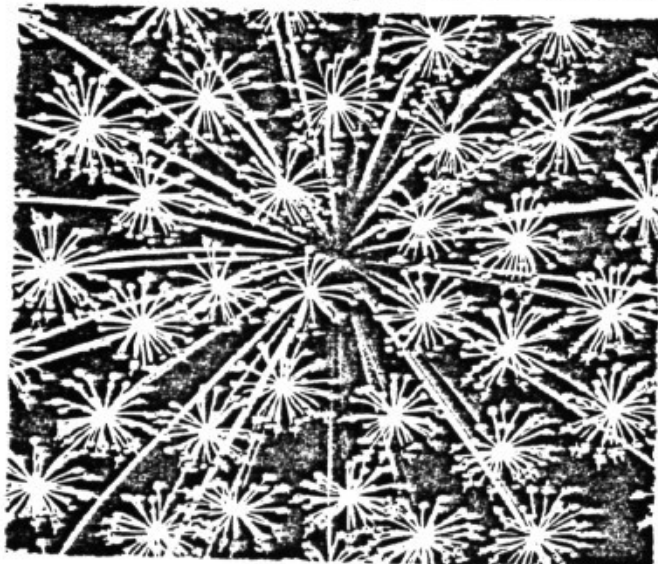
jean morey
cosme nigorra

Voler recórrer el món i no trobar-te
enmig de l'aire de la matinada.
Quan les serps del foc s'aixequen
no rebutges la teva impotència.
Qui voldria esser l'hombra de la pluja
per resguardar-se del raig del sol?
Qui voldria deixar aquest món d'escuma
per un que ens diuen que és un tresor.?

La tramuntana bufa des del nord
i amb una mà atures la gelada.
Però quan la boira banya el teu nom
et senten escruixir dins la lluna.
Per què els homes ploren per besar-te
si els teus llavis són de baixa fona?
Per què ens fas néixer la venjança
després de decidir la matança.?

Un resplandor de llum ens du el nou dia,
on no hi haurà oor, ni fred, ni fosca negra.
Les flors seràn les que oregonin
el nou intent per sembrar l'alegria.

Margalida Estelrich Blanch.

CUCORBES . -

Terrible cuca ;
cucorba verda,
fa niu al més profund:
allà on ningú hi vol arribar,
allà on tothom s'hi perd.
Però sí,
ella coneix el camí
fet per ella mateixa,
se fica i se fica
per dins les petites enclotxes
que a vegades deixa la veritat,
arrabassa trossos de cada costat,
les s'engoleix
fins que pot passar,
soscava els fonaments;
per rosegat no té dents,
Però xucla
que xucla,
estira que t'estira,
aconsegueix petits bocins
del preciós aliment
i el fa part del propi ser
i així
cada vegada torna
més greixosa,
llefiscosa,
llimosa,
va patinant; -
les seves entranyes en demanen més
i més,
ho necessiten
i d'hoste llogater
se converteix en amo amfitrió,
els dos se confonen
dins un somni que mai més repetiré.

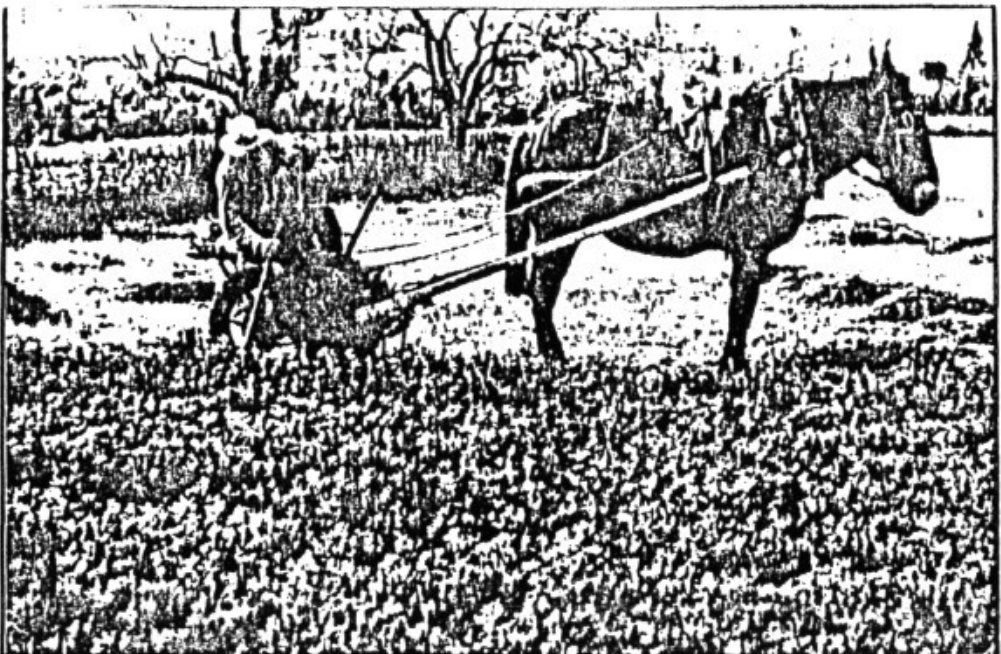

Pasado, presente y futuro agrícola de Sant Joan

★ Hay buenas tierras, excelentes agricultores, pero fallan las dimensiones de las unidades de cultivo y falta espíritu asociativo. Tras un pasado floreciente, Sant Joan se encara a un difícil futuro

José Estelrich

24-FEBRER-1976

Esta imagen está condenada: a desaparecer de las tierras de Sant Joan en donde los tractores sustituyen a los antiguos métodos de labranza.

El término municipal de la villa consta de unas 4.000 cuarteradas, de las que pueden considerarse cultivables las tres cuartas partes. El suelo agrícola propiamente dicho es muy vario, tanto por la orografía del terreno como por su composición: desde el monte poblado de bosque o matorral hasta las tierras bajas y llanas, o desde los suelos graníticos y pobres hasta los arcillosos y profundos. Zonas áridas alternan con otras de regadíos, de modo que en una extensión relativamente pequeña se da una gran variedad de cultivos e incluso de microclimas.

Esas gran variedad de suelos es causa de que no exista una agricultura tipificada en ninguna especialidad exclusiva, sino que se dan todos los cultivos que área mediterránea tiene acimatados: desde el algarrobo al naranjo, pasando por el almendro y el peral, en arboricultura; o desde el trigo al sjo, pasando por el pimiento y el tomate, en cultivos herbáceos.

MINIFUNDIOS Y PREDIOS

Observador el término desde algunos de sus montículos, tales como Es Puig d'en Baldiri, Es Castellot o Es Cà Tos, se nota en seguida que está dividido en pequeñas parcelas, a veces diminutos minifundios, alternando con unos pocos predios que lo circundan. Después de la conquista por Jaime de Aragón, y a raíz del "repartiment", gran parte de las tierras pertenecían al predio llamado hoy Sa Rastida, actualmente parcelado. Predios que cubrieron también buena parte de Sant Joan fueron también Solanda, Es Calderers, Ortella; que a su vez al dividirse y subdividirse se formaron otros como So'n Gual, Maià, Ses Alpercs, So'n Baró, So'n Gil, Orreta, etc, algunos de ellos ya totalmente atomizados.

La parcelación en pequeñas fincas (a partir del

"hort de terra", que mide unos 440 metros cuadrados) debió iniciarse con la misma fundación del pueblo, allá por el último cuarto del siglo XIII y principios del siguiente, cuando Sant Joan aun dependía de Sineu. Por una real cédula de Jaime I había en la villa tres familias que gozaban de franquicia de toda clase de impuestos: eran los Gaya, Roselló y Munar Bauzá, de cuyos apellidos hay muchos descendientes, sobre todo de los dos primeros. La costumbre de estas familias era repartir a partes iguales el patrimonio familiar entre los hijos, lo que con el tiempo ha hecho, que "possessions" de muchas cuarteradas se hayan convertido en numerosas finquitas, la mayoría con su pozo y caseta. Si esa finquita, además, no está lejos del pueblo, suele conservar restos de la era, de un horno y de una pocilga, porque en verano y, hasta bien entrado nuestro siglo, los labriegos trasladaban a su caseta a toda la familia y los pocos animales, para mejor atender a las labores de trilla y secado de los higos. Hoy, como veremos más adelante, esas pequeñas fincas, con su pozo y su vieja caseta, rodeada de añosos frutales, son un estorbo muy serio a la hora de planificar una moderna agricultura, con fincas de extensión rentable, para la moderna y exigente maquinaria.

PRINCIPIOS de siglo

Por un artículo que publicaba "La Almudaina" el 6 de junio de 1906 se nota que la agricultura de la villa era módica en muchos conceptos, tanto en el uso de la mas moderna maquinaria de entonces, como por ser los pioneros en el empleo de abonos químicos. Ambas técnicas andando el tiempo, deberían cambiar por completo los sistemas de cultivo y la producción agraria, repercutiendo en la honda transformación social de nuestra generación.

Según el citado diario, en

tal fecha se trasladaron a Sant Joan las primeras autoridades civiles y militares de la provincia, haciendo el recorrido en tren desde Palma, siendo recogidos en la estación por carruajes para asistir a una demostración de las modernas técnicas agrarias que debía tener lugar en el predio de "Es Calderers" regido por uno de los más expertos agricultores de entonces, L'amo'n Toni Oliver.

Hoy, que tanto se habla de planificar y programar las explotaciones agrarias, asombra ver que hace sesenta años ya había colonos, como l'Amo Toni que tenían sus campos de experimentación, donde probaban los resultados de los nuevos abonos químicos y de las nuevas variedades de semillas. Todo ello anotado meticulosamente en libros de registro, cuyos apuntes son hoy documentos de gran valor.

El trigo y los cerdos cebados eran dos fuentes de riqueza y los productos que llenaban las despensas de muchas casas de Mallorca. Muchos recordarán que en la escasez de alimentos de la postguerra (1939), era Sant Joan (junto con los otros pueblos limítrofes) el granero de la isla, y que los agricultores de nuestro pueblo conocieron entonces una época de relativo esplendor económico.

Crisis y Progreso

El uso de fertilizantes químicos y el empleo de máquinas a motor ha determinado el profundo cambio que todos conocemos en el sistema de laboreo. Hicieron su aparición en Sant Joan casi simultáneamente, aunque los agricultores fueron bastante reacios en adquirir maquinaria motorizada.

Las guerras (española y mundial) interrumpieron por espacio de dos décadas todo progreso, e incluso hubo recesión, tanto en el sistema de producción, como en

rendimiento.

Fue necesario que la expansión industrial se reanudara, y con su lanzamiento de máquinas nuevas y nuevos productos químicos hiciera posible el aumento de producción con menos esfuerzo humano.

En Sant Joan, como en todas partes, hubo un profundo cambio: el progreso provocó un exceso de productos alimenticios, lo que motivó el hundimiento de los precios. La mayor parte de pequeñas explotaciones agrarias familiares no fueron rentables. Hubo una masiva emigración de agricultores (sobre todo jóvenes) hacia las ciudades industriales y zonas de afluencia turística, dando lugar a una crisis agraria seria. Por primera vez, desde que se recuerda, comenzó a bajar el censo de habitantes de la villa; a pesar de que el acceso del automóvil a la clase obrera hiciera posible que muchos trabajaran lejos sin abandonar del todo su domicilio.

En la década de los 60 se va agravando la crisis, mientras, paradójicamente, va en aumento vertiginoso el parque de maquinaria, así como el uso de fertilizantes y fitosanitarios. Podríamos decir que la crisis no es de producción sino de rendimiento económico. Sólo los agricultores mejor preparados logran capear el temporal, y los pocos jóvenes que siguen pegados al terruño se van capacitando en sucesivos cursillos que, en el Teleclub o en la Hermandad de Labradores, imparte el Servicio de Extensión Agraria.

A pesar de que su subsuelo no es rico en caudales acuíferos, una gran parte de los agricultores de la villa se dedican a cultivos hortícolas, en cuya actividad se convierten en expertos, teniendo fama en toda la isla sus tomates, que producen en grandes cantidades.

Algunas perforaciones profundas han venido a demostrar que en algunas partes del término hay enormes depósitos de aguas, pero el minifundio por una

parte, la falta de recursos económicos suficientes y el envejecimiento de la población agraria por otra, hacen lenta y difícil la transformación del secano en regadío, porque sólo 64 hectáreas de las 3.000 de que consta el suelo cultivado, son regables. Y aun así, se hace muchas veces desde pozos de ínfimo caudal, ahorrando al máximo el líquido elemento.

La mayor parte de las tierras de Sant Joan son aptas para cereales, dedicándose a estos cultivos herbáceos unas mil hectáreas anuales, de las que 400 corresponden al trigo (actualmente predomina el Florencia Aurora) con una producción media de unas 600 toneladas.

Dos cultivos arbóreos que tuvieron antaño gran importancia, como eran el de la higuera y el del almendro, han degenerado en viejas plantaciones actualmente poco rentables; sobre todo en lo que respecta a los higos, que debido a lo laborioso de su recogida se dejan pudrir bajo el árbol, teniendo además esta fruta la desgracia de ser atacada por la mosca del Mediterráneo. Otro árbol que últimamente ha venido a menos es el albaricoquero, cuyo cultivo sigue siendo rentable y que se ha visto atacado por el gusano cabezudo.

Tímidamente, se han hecho algunas plantaciones de perales, manzanas y naranjos; aquellas que han sido bien cuidadas han respondido bien.

En lo que a ganadería se refiere, es el ganado porcino el que ha dado renombre a la cabaña de Sant Joan. Este animal, era tradicionalmente engordado a base de higos y cebada, aunque últimamente su dieta es casi exclusivamente de piensos compuestos. Durante los diez últimos años las pocilgas se han visto cruelmente azotadas por el virus de la peste africana, aunque en la actualidad parece que la zona está sana.

Tienen mucha aceptación los embutidos elaborados en la villa, como lo demuestra la gran masa humana que asiste a "Sa Festa d'es Butifarró". Al porcino sigue

en importancia el bovino, existiendo algunas vaquerías muy bien montadas, con razas selectas. Lo mismo podríamos decir de la especie ovina.

Esta es, a grandes rasgos, la situación agrícola actual en la villa. Hay buenas tierras, excelentes agricultores, pero fallan las dimensiones de las unidades de cultivo y falta espíritu asociativo. Existe una cooperativa, aunque de momento sus actuaciones son muy limitadas, tal vez por no exigir más los propios socios.

Porvenir

La primera gran tarea para la supervivencia de la agricultura santjoanera consiste en mentalizar al agricultor y adaptarlo después de una completa preparación para que no caigan en saco roto las posibles intervenciones que en la programación de la futura agricultura vayan a tener los organismos oficiales. Sólo con agricultores conscientes de los problemas podrán afrontarse éstos ensayando soluciones que tengan como meta la concentración parcelaria, el cultivo comunitario, la transformación en regadío, implantación de nuevos cultivos herbáceos o frutícolas en plan intensivo, creación de explotaciones ganaderas de mayor censo, especializarse en menos variedad de productos, para ganar en cantidad y selección, y, por último, elevar la dignidad profesional del agricultor y su nivel de vida, lo que ha de conseguirse elevando sus conocimientos culturales y sus ingresos económicos. Hay que esforzarse para que Sant Joan tenga un grupo de agricultores comparable a aquel pionero que fue "L'amo'n Toni d'es Calderers" y unos campos tan cuidadosamente cultivados como a principios de siglo. Laborar, no sólo para una agricultura mejor, sino para unos mejores agricultores, que ayuden al bienestar colectivo de todo un pueblo.

G L O S A T

Si no vols quedar fadrí
i tens molta festegera
enamoret d'una petrera
i veuràs que du bon fi.

Si no t'agrada arranca
i no la tornis mirar
hom que vol festejar
que no vagi a Vilafranca.

Més hermosa entre mil
no se'n veuen cada dia
si volgués em casaria
amb filla de guàrdia civil

Jo te diré sa darrera
per dar- te un poc de consol
val més que estiguis tot sol
que amb dona vilafranquera.

A mi domés m'enamora
una rossa de cabells llargs
ferà els vint i un pel Març
i a l'instant serà doctora

A darrera la Santa Creu
han posat una verdolaga
a mi qui la'm fa la'm paga
i qui no la'm paga la'm deu

Dona que té es cap pelat
i es cap des nas ben vermell
fe- hi li per dar li remei
monja de la caritat.

Molt m'agraden ses paelles
encara més es rostit,
si te'n vas a Felanitz
hi trobaràs bones femelles.

Saps que diu el pare Tomeu
predicant damunt sa trona
que domés hi ha un sol Deu
i heu de tenir una sola dona.

Han tarcat es presupost
amb superàvit d'un billet
més valdria fessen net
tots es comptes des rebout
i així sabriem es cost
real des nostre poblet

nas demanar audiència
si amb so batle vols xerrar
i després de fer constar
tu, sa teva assistència
ja me diu l'experiència
que aquest homo no vendrà

Ets una dona sincera
amb això m'he de fixar,
i així podré confirmar
que ets dona santjoanera.

I ara per acabar
tota aquesta exposició,
solament una qüestió
que no podem oblidar
i no és més que fer constar
que enguany ha fet campió
el nostre equip femení,
però per dur bé aquest fi
augmentau la subvenció.

No vos enamoreu fadrins
de fadrines estufades,
que són com ses cols aplegades,
que són podrides per dedins.

Mel i Sucre vol saludar
a l'equip juvenil de voleibol,
de les Balears és el millor
i part d'allà la mar.

Contentes varen arribar
anyoroses de la seva terra,
ses petites a darrera,
millor puguen quedar.

Dia vint-i-sis varen arribar
les jugadores des voleibol,
xeremies, tamborino i flabiol
per lo bé que varen quedar.

Podem donar gràcies a Deu
per tenir tan bon conjunt,
en Rafel Primater d'adjunt
i d'entrenador mestre Andreu.

Sant Joan és una gran vila
terra millor de Mallorca,
en sortir de ca nostra
solem dir: som de foravila.

CAMPIONES D'ESPANYA.....?

Fa uns quants dies l'equip juvenil (femení) de voleibol de Sant Joan es proclamà campió de les Balears.

Composició de l'equip: Francisca Barceló ----- 17 anys
Maria Bauçà ----- 16 "
Jerònia Morey ----- 16 "
Antònia Fontirroig ----- 15 "
Margalida Company ----- 15 "
Maria Munar ----- 15 "
Cati Bauçà ----- 14 "
Cati Jaume ----- 14 "
Maria Comapany ----- 12 "

Entrenador

Andreu Gelabert
Rafel Bauçà (ajudant).

Partits Disputats:
Petra (3) S. Joan (1)
S. Joan (3) Petra (0)
S. Vicente (1) S. Joan (3)
S. Joan (3) S. Vicente (1)
S. José (2) S. Joan (3)
S. Joan (3) S. José (2)
C. Calvià (0) S. Joan (3)
S. Joan (3) C. Calvià (2)
C. Millor (0) S. Joan (3)
S. Joan (3) C. Millor (3)

Cassificació

S. Joan ----- 19 punts
C. J. Petra ----- 18 "
San José de la M. ----- 15 "
San Vicente de Paul ----- 15 "
C. D. Calvià ----- 13 "
B. C. Millor ----- 10 punts

La lliga fou molt disputada però, a pesar de tot, el darrer partit no va influir per res en la consecució del títol, ja que s'havia decidit tot abans d'aquest partit.

Llavors s'hagué d'enfrentar amb el campió de Menorca per a disputar-se el campionat de les Balears a "San Fernando" (Palma). E. resultat fou el següent:

S. Joan 3 (15 - 1 ; 15 - 9 ; 15 - 4) Joan Ramos 0

Dia 24 l'equip partí cap a València per a enfrentar-se mitjançant una lliguilla amb un parell d'equips d'aquesta regió. Són els següents:

Almamsa (Albacete)
Cervantes (Valencia)
I. Cachero (Alicante)
S. Joan (Balears)

El primer d'aquesta lliguilla va a la final d'Espanya.

- L'equip cadete femení també s'ha proclamat campió de Balears. Dia 10 i 11 també aniran a la península.

Actualment aquest club compte amb uns 70 socis.

Gràcies als socis, l'aportació municipal, un parell de simpatitzants i sobretot a la magnífica labor de N'Andreu i d'En Rafel, els dos equips han pogut aconseguir tots aquests èxits.

També cal donar un excel·lent a l'afició santjoanera que quasi tots els partits acudeix a animar al seu equip.

✕ Nota: A darrera hora ens ha arribat notícies sobre els resultats aconseguits a Xàtiva (València):

Cervantes 3 S. Joan 0
S. Joan 3 Almamsa 0
S. Joan 3 I. Cachero 0

El S. Joan ha quedat el segon classificat del grup i no es sap segur si podrà passar a l'altra eliminatòria.

Amador Gaià

~~~~~ **XIII Certamen Poètic** ~~~~~

VERGE DE CONSOLACIÓ

"FESTA D'ES PA I ES PEIX"

Patrocina: **MAGNIFIC AJUNTAMENT DE SANT JOAN**

Organitza: **CENTRE CULTURAL DE SANT JOAN**

Bases

- 1)- Podran prendre part en aquest certamen tots els poetes que ho desitgin.
- 2)- Els treballs, que es presentaran per triplicat, podran tenir una extensió mínima de 14 versos, i esser escrits en la nostra llengua.
- 3)- Els poemes duran títol i lema, però sense signar, acompanyats d'una plica dins sobre tancat, que contengui el nom i l'adreça de l'autor i el lema a l'exterior del sobre. Els concursants al premi local ho faran constar a continuació del lema.
- 4)- El tema dels poemes haurà de fer alguna menció a la Verge de Consolació, al seu Santuari o a la festa que se li dedica.
- 5)- El termini d'admissió acabarà el dia 15 de Març de 1984. Les obres es podran entregar, o enviar per correu, al **Centre Cultural de Sant Joan, C/. Princesa, 24.**
- 6)- S'estableixen els següents premis:
  - 1.º dotat amb deu mil pessetes i Placa d'honor.
Accèssits consistents en una placa, que es concediran segons el criteri del Jurat.
Tres mil pessetes i Placa d'honor al millor poema d'autor local.
- 7)- Els premis podran ser declarats deserts, però no podran ser dividits.
- 8)- El veredict del Jurat, que estarà format per diferents personalitats de les nostres lletres, serà inapel·lable. El lema de les obres guanyadores es donarà a conèixer abans de la festa, per la premsa. L'entrega de premis s'efectuarà a l'horabaixa, en el Santuari, durant el transcurs de la festa.
- 9)- Tots els poemes seleccionats pel Jurat seran publicats a la revista **Sant Joan**, que edita el Centre Cultural.

Sant Joan, febrer 1984.